

Савайда О.І., Гаєвський В.П. Сучасні аспекти децентралізації в Україні. Децентралізація публічної влади: національний та зарубіжний досвід: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 21 листопада 2019 р. – Одеса: Національний університет “Одеська юридична академія”, 2019. - 124с. (С. 24-28).

У науковій публікації проаналізовано певні аспекти децентралізації публічної влади в Україні, звернено увагу на процес створення об'єднаних територіальних громад під час проведення української децентралізації та зазначено головну її мету.

Ключові слова: децентралізація, реформування, реформа децентралізації.

The scientific publication analyzes certain aspects of the decentralization of public power in Ukraine, draws attention to the process of creating united territorial communities during the Ukrainian decentralization and states its main purpose.

Key words: decentralization, reforming, decentralization reform.

Савайда О.І.

*кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри теорії та історії держави і права,
конституційного та міжнародного права
Львівського державного університету внутрішніх справ,*

Гаєвський В.П.

*рядовий поліції,
курсант 2-го курсу факультету №3
Львівського державного університету внутрішніх справ*

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Сьогодні одним з актуальних питань для формування українського та громадянського суспільства та ефективної роботи місцевих органів державної влади є процес децентралізації органів місцевого самоврядування. Процес створення об'єднаних територіальних громад, який триває на сучасному етапі в Україні проходить зараз досить активно. Проте такий багатогранний проект держави має певні недосліджені аспекти. Отже нам, би хотілось зупинитися на деяких з них.

Перший аспект пов'язаний із усвідомленням та реалізацією вказаного явища. Певний супротив виникає в процесі самого розуміння такого складного процесу, який стосується децентралізації. Більшість населення, яка зіштовхується із вказаним процесом не в повній мірі та до кінця розуміють

призначення такого процесу та методи його реалізації. Тому на цьому етапі важливо проводити роз'яснювальну та просвітницьку роботу серед громад та населення про переваги та механізм реалізації децентралізації.

Децентралізація - це процес переходу та передача значних повноважень (але тут потрібно не забувати й про рівень відповідальності за такі передані повноваження) та бюджетних коштів від центральних державних органів до органів місцевого самоврядування. Метою такої зміни повноважень від центральних органів до місцевих пов'язана з безпосереднім лобіювання питань громади на місцях та безпосереднього населення, яка проживає в тих чи інших населених пунктах з якомога більшими для них повноваженнями, що має на меті пришвидшити та ефективно та найбільш успішно виконувати нагальні потреби села чи міста. Реформа децентралізації передбачає перехід повноважень, фінансових коштів на їх реалізацію та відповідальності за їх виконання від центральної влади органам місцевого самоврядування (ОМС), тобто тому керівництву (місцевим радам та їх головам), яке жителі територіальних громад самі собі виберуть (діє принцип обізнаності та йде мова про рівень довіри) [5, с. 2]. Кінцеве бачення реформи є усвідомлення, що на місцева громада краще орієнтуються в локальних проблемах і ефективніше може використати весь потенціал (кошти та засоби) на їх вирішення.

Метою децентралізації – зміцнити та покращити стосунки влади та місцевого населення, а мешканців наблизити до влади для підвищення доступності та якості освітніх, медичних, культурних, адміністративних, комунальних і соціальних послуг, які отримують ті самі мешканці громад [6, с. 19].

Передача (децентралізація) повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування між рівнями і органами повинно відбуватися за принципом субсидіарності. Цей принцип якраз і відповідає за побудову та управління суспільством “знизу до гори”. Владність розподіляється від найнижчого рівня до найвищого [7, с. 156]. В такому випадку, якщо виникають певні труднощі в питаннях місцевого характеру із вирішення їхніх питань, то вирішення відповідних проблем має передаватися в компетенцію вищих

(віддалених від громадян))рівнів влади. Тобто кожний наступний рівень влади є допоміжний (субсидіарний) у вирішенні вказаного питання. Цей принцип має європейське підґрунтя, бо закріплений в ст.5 Договору ЄС.

Комплекс заходів з реформи децентралізації стартував у 2014 році, невдовзі після Євромайдану, та отримав назву «Національний проект «Децентралізація». На даний момент вважається найуспішнішою з українських реформ.

Реформа децентралізації передбачає здійснення наступних змін:

- посилення такої ланки влади як місцевого самоврядування;
- зміна Положення про адміністративно-територіальний устрій;
- гарантія наділення місцевого самоврядування достатніми повноваженнями та ресурсами;
- врахування історичних, економічних, екологічних та культурних особливостей при плануванні розвитку громад;
- передача «на місця» максимальної кількості повноважень, які органи місцевого самоврядування здатні виконати;
- створення об'єднаних територіальних громад;
- в перспективі – запровадження інституту префектів, нової територіальної основи України зі зменшенням кількості районів, подальший розвиток форм прямого народовладдя [, с. 15].

Відповідно до Європейської Хартії Місцевого самоврядування від 15.10.1985 року зміст місцевого самоврядування полягає у гарантованому державою праві та реальній здатності самих територіальних спільнот громадян та сформованих ними органів самостійно та під свою відповідальність вирішувати окрему частину публічних справ, діючи в межах Конституції та Законів відповідної держави. Органи місцевого самоврядування визнано однією з головних підвалин будь-якого демократичного режиму [8, с. 3].

За стратегію просування реформи децентралізації на загальнонаціональному рівні відповідає Національна рада реформ. Саме вона

приймає стратегічні рішення щодо децентралізації влади у різних сферах (в освіті, медицині, соціальному захисті тощо).

На мою думку реформа децентралізації в Україні дозволить органам місцевого самоврядування значно покращити рівень добробуту у містах і селах, а також відкриває нові можливості щодо покращення місцевого і селищного бюджетів.

Сьогодні можна говорити про певний результат, який пов'язаний із децентралізацією. Це в першу чергу отримання повноваження та ресурси органам місцевого самоврядування, які створили можливості для розвитку своїх безпосередніх територій (створення сучасної освітньої, медичної, транспортної житлово-комунальної інфраструктури). За рахунок вказаних повноважень та ресурсів місцева влада стала зацікавлена в інвестиційному розвитку своїх територій на благо громади, яка не стоїть осторонь своїх проблем, а разом з прямими керівниками вирішує нагальні свої потреби - господарює там, де живе.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05.1997р. (зі змінами від 201.10.2019р.) Офіційний сайт ВРУ: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-ВР>.

2. Закон України “Про добровільне об’єднання територіальних громад” від 05.02.2015р. (зі змінами від 01.01.2019р.) Офіційний сайт ВРУ: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-III-ВР>.

3. Закон України “Про співробітництво територіальних громад” від 17.06.2014р. Офіційний сайт ВРУ: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-VII-ВР>.

4. Закон України “Про засади державної регіональної політики” від 05.02.2015р. Офіційний сайт ВРУ: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-VIII-ВР>

5. Зелений Б. Посібник Об’єднання громад : від ініціативи до ефективної діяльності. URL: http://sm.gov.ua/images/docs/posibnik_otg.pdf

6. Зміст, принципи та мета реформи з децентралізації (посібник для суддів, які розглядають спори, пов’язані із оскарженнями процесів добровільного

об'єднання та приєднання територіальних громад)URL;

<https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/436/25.08.2019.pdf>

7. О. Батанов. Субсидіарність // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець. К. 2011. с. 696.

8. Європейська хартія місцевого самоврядування URL;

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036